

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: "Academic teacher's competence in change" Kijów, 28-30 listopada 2018 roku

Author: Łukasz Kwadrans

Citation style: Kwadrans Łukasz. (2019). "Academic teacher's competence in change" Kijów, 28-30 listopada 2018 roku. "Edukacja Międzykulturowa" Nr 1 (2019), s. 293-300, doi 10.15804/em.2019.01.19

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

ŁUKASZ KWADRANS

Academic teacher's competence in change **Kijów, 28–30 listopada 2018 roku**

Pod koniec zeszłego roku odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa wraz z prezentacją wyników projektu realizowanego przy wsparciu Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego (grant nr 21720008). Wieloletnia współpraca międzynarodowego zespołu badawczego w projekcie *International Research Network for study and development of new tools and methods for advanced pedagogical science in the field of ICT instruments, e-learning and intercultural competences* (www.irnet.us.edu.pl), 28 nauczycieli akademickich z zagranicznych uczelni, zaowocowała dalszymi planami naukowymi. W ramach grantu IRNet odbywano staże naukowo-badawcze i doprowadzono do powstania zespołu badawczego zajmującego się problematyką kompetencji międzykulturowych studentów i nauczycieli akademickich. Efektem spotkań konferencyjnych było przygotowywanie grantów badawczych, publikacji i współpraca międzynarodowa.

W roku 2017 partnerzy z Polski, Republiki Czeskiej, Słowacji i Ukrainy aplikowali w międzynarodowym konsorcjum naukowym w ramach programu International Visegrad Fund o grant naukowy. Wniosek uzyskał pozytywną ocenę i finansowanie w 2018 roku. Projekt pt.: *Academic teacher's competence in change* był realizowany przez Uniwersytet Śląski w Katowicach (Polska) wraz z Uniwersytetem Mateja Beli w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja), Kijowskim Uniwersytetem Borysa Grinczenki (Ukraina), Uniwersytetem Ostrawskim (Republika Czeska) – (<http://histec.kubg.edu.ua/en/>).

Dowodem aktywności kijowskiego środowiska naukowego, a także budowania i funkcjonowania zespołów badawczych były od dawna międzynarodowe konferencje naukowe organizowane przez Uniwersytet Borysa Grinczenki w Kijowie we współpracy z uczelniami z innych krajów. Kolejne spotkanie naukowe odbyło się również 28–30 listopada 2018 roku.

W programie konferencji znalazły się takie tematy, jak: Globalizowany świat i edukacja: problemy, sprzeczności, zmiany; Strategie Akme dla rozwoju kompetencji personelu akademickiego w dobie zmian; Analiza porównawcza stanu rozwoju kompetencji pracowników naukowych na Ukrainie,

w Polsce, na Słowacji, w Czechach; Standaryzacja działań kadry akademickiej w kontekście poprawy jakości kształcenia; Wyniki badania kompetencji nauczyciela szkolnictwa wyższego w dobie zmian; Opracowanie znormalizowanych podejść do oceny kompetencji nauczyciela akademickiego w krajach uczestniczących w projekcie międzynarodowym.

Wyraźnie zauważalny był interdyscyplinarny charakter podjętych tematów spotkania naukowego oraz uczestnictwo naukowców z wielu krajów. Miejscem konferencji uczyniono Uniwersytet Kijowski im. Borysa Grinchenki oraz Narodową Akademię Nauk Pedagogicznych Ukrainy, których sale i wyposażenie sprzyjają prowadzeniu dyskusji naukowych przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii. Językami konferencji były angielski, rosyjski i ukraiński. W konferencji brali udział naukowcy, przedstawiciele Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego, zespoły badawcze krajów partnerskich projektu (Polska, Czechy, Słowacja, Ukraina), naukowcy Ukraińskiej Akademii Akmeologii (zebranie członków Organizacji było pierwszym punktem spotkania naukowego).

W pierwszym dniu konferencji odbyły się dwie sesje plenarne: perspektywy rozwoju kształcenia pedagogicznego na Ukrainie w kontekście realizacji warunków nowej koncepcji; zmienność modeli edukacji ustawicznej pedagogiki: doświadczenia międzynarodowe i krajowe – treści i technologia zapewniająca jej jakość. Wykład wprowadzający pt. *Kształcenie pedagogów w systemie nowoczesnej edukacji uniwersyteckiej: główne wyzwania i tendencje* wygłosił prof. Wiktor Ogneviuk, rektor Uniwersytetu Borysa Grinchenki w Kijowie. Moderatorem sesji była prof. Ludmiła Khoruzha, a referaty wygłosili czołowi pedagodzy z Ukrainy, a także naukowcy z Czech, Polski i Słowacji. Wystąpienia dotyczyły m.in.: rozwoju pedagogiki porównawczej na Ukrainie; podstaw koncepcji rozwoju edukacji dorosłych; transformacji edukacji pedagogicznej w warunkach digitalizacji; modeli kształcenia pedagogicznego współczesnego uniwersytetu; programów edukacyjnych jako nowoczesnych modeli wariacyjnych edukacji pedagogicznej; charakterystyki kształcenia przyszłego nauczyciela pedagogiki i androgogiki na uniwersytetach w Republice Czeskiej; interdyscyplinarnego charakteru badań pedagogicznych: analiza historyczna i pedagogiczna; aktualnego stanu i trendów szkolnictwa wyższego na Słowacji; wartości edukacji dla przyszłego rozwoju młodych ludzi; interdyscyplinarnego statusu pedagogiki w systemie nauk; systemu zarządzania jakością szkolnictwa wyższego w kontekście ogólnych podejść naukowych; interdyscyplinarnej syntezy filozofii, pedagogiki i psychologii w zapewnieniu jakości szkolnictwa wyższego na nowoczesnym uniwersy-

tecie; modelu samokształcenia studentów kierunków artystycznych w kontekście wdrażania przepisów nowej koncepcji kształcenia pedagogicznego; integralności nowoczesnego procesu edukacyjnego: aspekt interdyscyplinarny; rozwoju podstawowych zasad zjawiska kształcenia ustawicznego; kompetencji akmeologicznych nauczyciela szkolnictwa wyższego w warunkach kształcenia ustawicznego.

Kolejna sesja plenarna, *Różnorodność nowoczesnej edukacji pedagogicznej: doświadczenie międzynarodowe i krajowe*, była moderowana przez prof. Olę Kotenko. W tej części polski zespół przedstawił raport *Edukacja międzykulturowa w Polsce: aktualne problemy i kierunki badań*. Wystąpienia w tej sesji dotyczyły również m.in.: szkół społecznych jako części amerykańskiego systemu szkolnictwa wyższego; międzynarodowej współpracy w zakresie dotacji jako narzędzia rozwoju kompetencji zawodowych nauczycieli szkolnictwa wyższego; badania poglądów słowackich nauczycieli akademickich i studentów na temat kompetencji zawodowych pracowników badawczo-dydaktycznych; wielokulturowej i międzykulturowej edukacji pedagogów w kontekście integracji europejskiej; nowej strategii edukacyjnej dla szkolenia przyszłych pracowników socjalnych; monitorowania pedagogicznego jako technologii kształcenia w zakresie zarządzania jakością; kształtowania relacji studenckich w procesie studiowania pedagogiki; przygotowania przyszłych nauczycieli matematyki w warunkach informacyjnej przestrzeni edukacyjnej; kompetencji cyfrowych nauczycieli współczesnych uniwersytetów; profesjonalnego szkolenia współczesnych pracowników pedagogicznych w warunkach edukacji ustawicznej; nauczyciela w szwedzkim systemie szkolnictwa wyższego; promocji mediów cyfrowych na lekcjach języka obcego w szkole podstawowej w Niemczech; zapewnienia kształcenia ustawicznego w Rzeczypospolitej Polskiej; współczesnej transformacji treści i technologii kształcenia ustawicznego innych języków w Hiszpanii w warunkach integracji europejskiej; kontynuacji kształcenia zawodowego nauczycieli w Irlandii: podejście andragogiczne; trendów w nauczaniu języków obcych dla wychowawców przedszkolnych w krajach bałkańskich; doświadczeń w tworzeniu wielojęzycznych programów edukacyjnych w Luksemburgu; profesjonalnego szkolenia nauczycieli do nauki języka angielskiego w aspekcie współczesnych trendów we Francji; roli szkoły w wychowaniu uczniów do czasu wolnego; rozwoju kompetencji przedsiębiorczych młodzieży studenckiej w amerykańskim i ukraińskim systemie edukacji: aspekt porównawczy.

Następna sesja: *Zintegrowana edukacja pedagogiczna: treść i technologia dostarczania jakości* była moderowana przez prof. Victorię Zhelonovą.

W dyskusji poruszono m.in. tematy: formowania u nauczycieli szkół podstawowych kompetencji poprzez integrację treści dyscyplin edukacyjnych; technologii modelowania zadań zorientowanych na kompetencje w systemie kształcenia podyplomowego; interakcji podmiotów procesu edukacyjnego, jako gwarancji jakości szkolnictwa wyższego; inteligencji emocjonalnej jako osobistego elementu nowoczesnego nauczyciela; artystycznych i etycznych miniatur V. Suchomłyńskiego: istoty i perspektyw zastosowania w różnych środowiskach edukacyjnych; wsparcia Szewczenkowskiego Towarzystwa Naukowego w Ukraińskiej Szkole Podstawowej w Galicji; pedagogicznych warunków rozwoju inteligencji emocjonalnej przyszłych nauczycieli szkoły podstawowej; nowoczesnych technologii dla rozwoju umiejętności zawodowych przyszłych nauczycieli języków obcych; zapewnienia merytorycznego rozwoju osobistego i zawodowego przyszłych nauczycieli w centrum kompetencji; cech powstawania i rozwoju środowisk rozwojowych dla dzieci w przedszkolach i szkołach podstawowych ONZ (1917–1919); przygotowania nauczyciela szkoły podstawowej w Kanadzie (druga połowa XX wieku – początek XXI wieku); mobilności nauczyciela jako drogi do realizacji reform edukacyjnych; doświadczeń krajów europejskich w zapewnianiu przyszłym nauczycielom szkoły podstawowej kształcenia przyrodniczego i matematycznego; zastosowania lego-designu w „nowej ukraińskiej szkole” jako ważnego czynnika w kształtowaniu kultury projektowej i technologicznej przyszłego nauczyciela; doboru kandydatów do instytucji wyższego szkolnictwa pedagogicznego w celu zapewnienia jakości; ciągłego rozwoju zawodowego pracowników naukowych i pedagogicznych jako czynnika zapewniającego jakość szkolnictwa wyższego; interdyscyplinarnych podstaw problemu kształtowania potrzeb artystycznych studentów specjalności pedagogicznych za pomocą literatury fikcji; nowoczesnych podejść do wdrażania edukacji profilowej w szkołach średnich ogólnokształcących; zarządzania rozwojem zawodowym nauczycieli, szkoły kreacji życia w systemie kształcenia ustawicznego; mediów jako środka wdrażania interdyscyplinarnego nauczania języków obcych w instytucji szkolnictwa wyższego; technologii pedagogicznych do kształtowania kompetencji komunikacyjnych przyszłych funkcjonariuszy policji w procesie edukacyjnym; szkolenia na temat rozwoju kompetencji społecznych i emocjonalnych w kształceniu nauczycieli; koncepcji kształtowania kultury profesjonalnej samorealizacji przyszłych menedżerów działalności turystycznej w uczelni; metodycznych narzędzi do kształtowania gotowości przyszłych nauczycieli szkół podstawowych do stosowania innowacyjnych technologii nauczania języków obcych; naturalnego szkolenia przyszłego

specjalisty w edukacji podstawowej; w środowisku opartym na chmurze; szkolenia przyszłego specjalisty edukacji przedszkolnej w kontekście zmiany globalizacyjnej; rozwoju osobistego ucznia szkoły muzycznej w kontekście fenomenologicznego modelu edukacji; treningu lingwodydaktycznego przyszłego specjalisty edukacji przedszkolnej w systemie pozainstytucjonalnego modelu; mobilności nowoczesnego specjalisty jako wektora udanego rozwoju zawodowego; innowacyjnych technologii pedagogicznych w szkoleniu specjalistów w dziedzinie podatków i ceł; cech metodycznego wspomaganie kształtowania wartości społeczno-kulturowych studentów; istoty zjawiska partnerstwa w kontekście metodologii interdyscyplinarnej; uczciwości integralnej w systemie szkolenia zawodowego przyszłego nauczyciela; systemu szkolenia pracowników socjalnych Mary Helen Richmond; analizy społeczno-osobistego profilu kompetencji nauczycieli szkół wyższych (w wyniku badania projektu Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego); diagnozy stanu innowacyjnego rozwoju nauczyciela instytucji szkolnictwa wyższego; zjawiska wsparcia pedagogicznego dla młodszych uczniów jako nowego trendu w działalności edukacyjnej nauczyciela; kompetencji przedsiębiorczości jako elementu systemu ciągłej edukacji pedagogicznej; kształtowania relacji partnerskich młodzieży jako problemu naukowego.

Drugi dzień konferencji, to przede wszystkim tematyka związana z obszarem badań realizowanego projektu przy wsparciu International Visegrad Fund. Sesja plenarna odbywała się pod tytułem: *Normalizacja wyników działalności zawodowej nauczycieli szkoły wyższej i poprawa ich jakości*. Przemówienie wprowadzające pt. *Badania kompetencji nauczycieli szkół wyższych w zakresie zmian, jako kwestii społecznej i naukowej* wygłosiła prof. Ludmiła Khoruzha. Drugim wystąpieniem w sesji plenarnej był wykład prof. Petro Saukh na temat *Światowego rozwoju szkolnictwa wyższego*. Po tym wprowadzeniu nastąpiła prezentacja wyników projektu IVF Visegrad+ nr 21720008 przez koordynatorów krajowych grup badawczych: dr Mariya Bratko, prof. Uniwersytetu Kijowskiego im. Borysa Grinchenki; dr Łukasz Kwadrans, Uniwersytet Śląski w Katowicach (Polska); Josef Malach, doc. PhD., CSc., Uniwersytet Ostrawski (Czechy); Daniela Guffová, Mgr. PhD. Uniwersytet Mateja Beli w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja). Profesor Wołodimir Proszkin dokonał po tej prezentacji analizy porównawczej rozwoju kompetencji nauczycieli szkół wyższych na Ukrainie, w Polsce, Republice Czeskiej i na Słowacji. Standardowe podejście do oceny kompetencji nauczycieli szkół wyższych w krajach – uczestnikach projektu międzynarodowego: wnioski i zalecenia przedstawiła kierująca projektem prof. Ludmiła Khoruzha. Na-

stępnie kontynuowano dyskusję w formule tzw. okrągłego stołu, pt.: *Kompetentny model nauczyciela szkoły wyższej. Jak to jest?* Obrady obejmowały omówienie problemów: portretu nowoczesnego nauczyciela szkoły wyższej; analizy porównawczej w czasie i przestrzeni; modelu kompetentnego nauczyciela szkoły wyższej, jego struktury i możliwych wskaźników; priorytetowych komponentów modelu nauczyciela szkoły wyższej; standardów pracy nauczyciela szkoły wyższej jako sposobu na poprawę jakości edukacji lub jej kreatywnego wyrównywania; nowoczesnego zarządzania rozwojem nauczyciela nowoczesnej szkoły wyższej.

Trzeciego i ostatniego dnia konferencji odbyła się sesja wyjazdowa, której celem było dzielenie się opiniami przez uczestników projektu. Tematy spotkania, które odbyło się w kompleksie etnograficznym Українське село (Ukraińska wioska), poza głównym – *Kompetencje nauczyciela szkoły wyższej: konteksty krajowe* – obejmowały: strategie promocji i wdrażania wyników projektu; omówienie dalszych perspektyw współpracy w zakresie wyników badań międzynarodowych; przygotowanie raportu końcowego projektu nr 21720008 *Kompetencje nauczycieli szkół wyższych w procesie zmian* realizowanego w ramach grantu International Visegrad Fund.

Warto wskazać w tym sprawozdaniu z konferencji na zalecenia krajowe przygotowane przez zespół polskich naukowców w składzie: Barbara Grabowska, Łukasz Kwadrans, Aleksandra Minczanowska, Ewa Ogrodzka-Mazur, Eugenia Smyrnova-Trybulska, Anna Szafrąńska, odnoszące się jednocześnie do stanu rozwoju kompetencji kadry akademickiej w Polsce.

Analizując obecne zmiany systemowe i reformę szkolnictwa wyższego, trudno nie odnosić się do kompetencji nauczycieli akademickich. Analiza kwalifikacji i kluczowych kompetencji wskazuje na brak znaczącej różnorodności między deklaracjami studentów i nauczycieli akademickich. Obie grupy dostrzegają znaczenie kompetencji w każdym profilu i potrzebę ich rozwoju. Dlatego należy opracować system przygotowania kadry naukowo-dydaktycznej. Potrzeba ta powinna być brana pod uwagę przy reformie szkolnictwa wyższego, która jest obecnie wdrażana, i planowanych zmianach, szczególnie w kontekście jednolitych pięcioletnich studiów.

Profil zawodowo-pedagogiczny powinien opierać się na innowacyjnych programach nauczania ukierunkowanych na samodoskonalenie nauczycieli akademickich, wzmocnionych przez systemy motywacyjne. Kompetencje te muszą być rozwijane również w dziedzinie stosowania nowych technologii i korzystania z nich w pracy. Ważne wydaje się również przygotowanie kadry akademickiej do korzystania z pomocy dydaktycznych i rozwijania wła-

snych kompetencji komunikacyjnych, zwłaszcza w wymiarze interaktywnym. Istotne znaczenie należy również przypisywać zarządzaniu własnym czasem i odpowiedniemu wykorzystaniu tych kompetencji w pracy ze studentami.

Profil społeczno-osobisty nauczycieli akademickich rozwijałby się najlepiej na podstawie zaplanowanych zajęć w ramach programów studiów pedagogicznych, które wspierałyby ich kompetencje społeczno-kulturowe. Akademickie programy nauczania powinny również przyczyniać się do rozwoju odpowiedzialności zawodowej, osobistej i cywilnej. Obecnie kompetencje przywódcze są nadal niedostatecznie rozwinięte. Nie ma odpowiedniego szkolenia nauczycieli w tej dziedzinie na poziomie szkoły podstawowej i średniej, ani w szkolnictwie wyższym, gdzie wydaje się to niezbędne.

Profil naukowy wydaje się najbardziej reprezentowany w sugerowanych zmianach w szkolnictwie wyższym. Obejmuje kompetencje związane z prowadzeniem badań, współpracą międzynarodową, popularyzacją nauki, metodologią, a także ważnymi zagadnieniami etyki zawodowej i uczciwości. Dlatego wydaje się wysoce zalecane: kontynuować rozwój platform wymiany naukowej, wprowadzać przejrzyste procedury promocji, finansowanie badań i programy wsparcia dla badań indywidualnych i zespołowych.

Dlatego zalecenie powinno dotyczyć spójnego planowania zmian w programach nauczania, kursach, rozwoju i podziałach dyscyplin naukowych, a także ewolucji instytucjonalnej mającej na celu podniesienie kompetencji nauczycieli akademickich we wszystkich trzech profilach. Nie będzie to możliwe bez zmian w metodach nauczania i programach akademickich, bez staży praktykantów jako części programu nauczania, bez tworzenia ścieżek rozwoju dla młodych pracowników akademickich z odpowiednim systemem wsparcia mentora oraz stymulacją finansową i organizacyjną. Należy również zwrócić uwagę na zmiany i ulepszenia kompetencji już aktywnych zawodowo pracowników akademickich, którzy nie spełniają wymogów współczesnej uczelni. Niezbędne jest wprowadzenie systemu ocen okresowych, a nie tylko ankiety ewaluacyjne prowadzone przez studentów oraz programy badań i szkolenia dydaktycznego.

Uzyskane wyniki badań pokazują, że kompetencje przedstawione w trzech omawianych profilach są wysoko cenione zarówno przez kadre akademicką, jak i studentów. Wymagają one jednak ciągłego podnoszenia, aby przejść od poziomu deklaracji lub oczekiwań (często innych niż rzeczywistość) do etapu ich profesjonalnych aplikacji. Było to i jest obecnie ułatwiane w ramach różnych projektów, wspieranych przez zewnętrzne zasoby z projektów unijnych lub krajowych. Jednak te zalecenia promują wprowadzanie zmian

i wspieranie rozwoju kompetencji nauczycieli akademickich we wszystkich trzech profilach jako elementu programów akademickich i reform organizacyjno-instytucjonalnych systemu – nie tylko przypadkowej realizacji projektów. Bez pewnej ciągłości i trwałości w tym zakresie trudno będzie osiągnąć pożądaną zmianę – zwiększenie kompetencji kadry akademickiej, a co za tym idzie, lepszą jakość kształcenia studentów i prowadzenia badań naukowych.